

# LJUDSKI GLAS

Licealna knjižnica  
Ljubljana  
Strassmayerjeva ul.

Izhaja vsako  
za četrta leta 15 K, na mesec  
V inostranstvu razmeroma več.

## „Kmetško-delavske zveze“

0 K, za pol leta 30 K,  
ezna številka K 140. —

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.

### Pozor vlagatelji kandidatnih list!

Zelo velike važnosti je, da se vlagatelji naših list pri okrajnih glavarstvih nemudoma informirajo, kakšno tekočo številko ima njihova kandidatna lista, da bodo vedeli povedati volilec, katera skrinjica bo skrinjica naše stranke! Za večje občine bo tudi treba objaviti v naših listih, katera skrinjica bo v tej ali oni občini skrinjica naše stranke! — Centralno tajništvo JSDS in KDZ v Ljubljani.

### Proslavimo povsod Prvi maj!

Kako proslavimo prvi maj letos?  
Spominjajmo se žrtev 24. aprila 1920 na Zaloški cesti v Ljubljani!  
Spominjajmo se njih svojcev!  
Protestirajmo proti omejevanju kmetško-delavske svobode! Zahtevajmo socialno zakonodajo, socializacijo in izvedbo pravične agrarne reforme!  
Protestirajmo proti vsem protirevolucionarnim akcijam buržoaznih vlad!  
Agitirajmo za našo JSDS in KDZ.  
Manifestirajmo za zedinjenje vsega proletarijata!

### Kmečko-delavskemu ljudstvu k občinskim volitvam.

Po dolgih devetih letih, v katerih je kmečko-delavsko ljudstvo vsled nesrečne kapitalistične politike, katere posledica je bila krvava vojna, prišlo tudi v občinah do tega, da izreče svojo sodbo in obsodbo nad doslej vladajočimi mogočniki. Kakšne važnosti da je občina za kmečko-delavsko ljudstvo, to ste občutili še prav posebno tekom zadnje vojne in čutite še danes, ko gre za nebroj stvari, ki vam leže na srcu radi vas samih in radi splošne koristi za vse občane, katerih stvari pa ne morete prav uveljaviti, ker so vam na poti razni mogotci in vladodržci, ki samovoljno pašujejo kakor turški paše nad občani. Spomnite se na aprovizacije, na vojaške podpore, vpoklice, oprostitve, revizije in vojna posojila, pogledajte občinsko gospodarstvo, in uvideli boste, da je tu treba železne metle, s katero naj pomeče kmečko-delavsko ljudstvo vso gnulobo z mogočniki vred med staro šaro!

Od teh občinskih volitev je prav mnogo odvisno, kako bo kmečko-delavsko ljudstvo v Sloveniji napredovalo v svoji moči. Jugoslavija je silno meščanska in bankokratska država, ki nima zmisla za demokratizem in socialna vprašanja. Vso upravo namerava izvesti sedanja večina strogo centralistično, tako da bi občine res ne imele drugega dela kakor izpolnjevati ukaze od zgoraj in loviti kvečjemu še rekrute, če ne jo doleti stroga kazen. Taka uredba ne bo demokratična. Prav zaradi tega je silno važno, da pridejo v občinske odbore

možje, ki bodo porabili svoj vpliv v ta namen, da zlomijo nameravani absolutizem bankokracije.

Kaj nam pomaga vse opevanje bogate države, ki je sposobna za razvoj, če pa vse bogastvo leze nekam v tuje žepe in narod strada dalje, bolj kot je stradal prej.

Govori se o avtonomiji, o republiki in takih stvarih. O tem pač ni nobenega govora, da je naša stranka po svojih načelih republikanska ter da bo ta stranka tudi v občinah delala za istimi tendencami. Tudi glede avtonomije in glede ustave bodo najbrže občine še imele precej vpliva. Če sedanja vlada spravi svoj načrt ustave, ki ni demokratičen, v konstituenti do sklepa, še davno niso sklenjeni razni zakoni in tudi ni gotovo, če bo ta vlada toliko časa vztrajala, da spravi vse pod streho. S padcem te vlade bi se pa marsikaj izpremenilo, prenehal bi ta absolutizem, pa bi nastopila enaka reakcija v drugačni obliki.

Od strank, ki se domišljujejo, da so sposobne za vladno iz srede konstituante torej nimamo prav nič dobrega pričakovati. Konstituenta utegne še obstojati dve do tri leta, sedaj kot konstituenta in pozneje se prelevi v redno zbornico, v tem času pa lahko opravijo občine velikansko delo, če bomo imeli v njih res ljudske zastopnike, ne pa vojne oderuhe, verižnike in nazadnjaške klerikalce kakor doslej.

Sodrugil! Ne prezrite te važne naloge, ki jih ima občina v najbližjem času. Z vso resnostjo se poprimite dela za občinske volitve, z vso resnostjo opozarjajte volilce na vse to, in ko bomo zasedli mesta v občinskih odborih, tedaj pa začnemo z resnim in smotrenim delom. Volite zato povsod kandidate socialnodemokratske stranke in Kmetško-delavske zveze.

\*

Meščanske stranke, tako liberalci, klerikalci in samostojneži, se trudijo na vse kriplje, da bi dobili v občinah moč zopet v svoje roke, da bi zopet vladali nad revnim ljudstvom tudi v občini. Liberalci hočejo občine oropati še tistih pravic, ki jih imajo občine še sedaj in jih izročiti v hlapčevanje in pod kuratelo svoje stranke, oziroma centralistične vlade. Za istim ciljem stremijo tudi samostojneži, ki hočejo poleg tega še potom občine vplivati na to, da se zatira in zapostavlja vse tiste, ki niso gruntarji in kmečki kapitalisti. Liberalci torej hočejo, da odločuj v občini kapitalist, trgovec in dobičkar, samostojneži pa, da odločuj veleposestnik in izvoznikar. Klerikalci so pa itak znani po svojem protiljudskem delu v občini. Z vso silo delajo na to, da zavladaj v občini cerkveni kapital in lepi zlati časi, ko se pobira veliko bire in se klerikalnim velmožem prav dobro godi. Oni hočejo nadvladovati kmeta in delavca, nadvladovati hočejo tudi šolo. Klerikalni mogotci so si v občini ves čas redili le svoje trebuhe, spravili so občine v velikanske dolgove in so kakor prejšnji dve omenjeni stranki veliki nasprotniki pravične agrarne reforme,

na katero brez dvoma vpliva to vsakočasni občinski odbor.

Za resno občinsko politiko se zavzema edinole naša stranka JSDS in KDZ, vsem drugim strankam pa gre v prvi vrsti le za nadvladje nad ljudstvom potem svojih zapnikov, občinskih mogočnejev. Ti zadnji pa poznaja seveda le svoje osebne koristi, za občane in občino pa se ne brigajo.

To naj ima vsak volilec vedno pred očmi in pri volitvi ne bo napravil napake. Naši kandidati so pošteni ljudje in najboljši zastopniki kmetško-delavskega ljudstva. V političnem in gospodarskem boju mora kmetško-delavsko ljudstvo zoper meščanstvo, verižnike in kapitaliste vedno složno nastopiti, in tako tudi pri občinskih volitvah!

Kdor hoče res oddati svoj glas v prid delovnih slojev, ta mora glasovati edinole za kandidatno listo naše stranke JSDS in KDZ!

### Novi davki!

V finančnem ministrstvu se pripravlja gradivo za finančni zakon, da bi se uvedli novi davki.

To je jako „tolažljiva“ novica za revno ljudstvo. Novi davki namreč ne bodo direktni davki, ampak indirektni.

Naš davčni sistem je namreč iz predpopotne dobe. Moderni davčni sistem namreč pravi, da se plača davek od dohodkov. Kolikor zaslužiš, toliko plačaj in sicer progresivno. To se pravi: Če zaslužiš na leto 1000 K čistega dobička, plačaj za državne potrebe n. pr. 10 procentov, to je 100 K. Kdor pa zasluži 2000 K čistega dobička, ta naj plača ne dvakrat toliko, ampak nekaj več, in kdor zasluži na pr. 1 milijon kron čistega dobička, naj plača recimo 900.000 K, ker ne bo umrl od lakote in tudi ne bo nag in bos, če razpolaga še s 100.000 K letnega dohodka.

Tako izgleda progresivni davek na dohodnino, ki ga naša država ne pozna. Naša država pozna samo indirektno davke. To so davki, ki jih plačuje v istem razmerju delavec in bogataš. Od vsake kile kave, od vsake kile sladkorja, od vsakega litra petroleja, od vsake fajfe tobaka plača delavec, ki zasluži s težkim delom recimo 60 K na dan, ravno toliko, kakor plača bogataš, ki ima isto toliko dohodkov na uro ali pa na minuto in to brez težkega dela. Ali je to pravično?!

Davki, ki nas zadenejo s carino na naše najpotrebnejše stvari, kakor na manufakturo in na nebroj stvari, ki so kultiviranemu Evropejcu potrebne, zadevajo pri nas kmete in delavce v mnogo občutnejši meri kakor bogate ljudi. Centralna vlada seveda nima smisla za te difference. Tam v Belgradu žive še mnogo let za evropskimi potrebami.

Boj za primerno obdavčenje je trajal v Avstriji nad 30 let. Tam smo se borili za uveljavljenje demokratskega davčnega principa jako dolgo, predno smo prišli, ne do definitivne uredbe po angleškem sistemu, ampak le do provizorne uredbe. Sedaj pa

smo padli najmanj za 30 let nazaj. Ali je to prav?

Pred dnevi se je v finančnem ministrstvu v Belgradu zopet nadaljevala debata o državnem proračunu za leto 1921/22. Glavni državni dohodki bodo tudi še za naprej ostali davki in razne takse. — Poleg tega je finančno ministristvo tudi že izdelalo načrt za zvišanje dosedanjih taks (ki so že itak več kot prevelike), za uvedbo novih taks. S temi taksami bo finančno ministristvo v prvi vrsti obremenilo dedščine (manjše do 12, večje do 20 odstotkov), plakate, letake, brošure, oglase (insertere) v časopisih, dalje brodarstvo (kateremu se s tem onemogočuje razvoj in se onemogočuje tudi padanje cen) itd. itd.

Kaj lepega nam bo še prinesla policajdemokratsko-radikalna-turška-samostojneška vlada!!! Plačaj, plačaj, mali kmet in delavec, pa molči, to je njeno geslo! — Če bodo gospodje liberalci in samostojneži tako delali, bodo ob prihodnjih volitvah na Slovenskem šli s svojimi mandati na št. 00!

## Ne dajte se begati!

Razni elementi in agitatorji nam nasprotnih strank hodijo po deželi in agitirajo za svoje stranke. Pri tem nesramno obrekujejo, lažejo in hvalijo tiste stranke, za katere agitirajo. Pri tem pa napadajo vsi vprek našo stranko in skušajo begati naše somišljenike z raznimi osebnimi napadi na naše sodrugi. Pri tem seveda govore tudi o stvareh, ki z občino in z občinskimi volitvami nimajo prav nobenega stika.

Naši somišljeniki dobro vedo, da vlada v naši stranki popolna osebna svoboda, v kolikor ne krši strankine discipline in strankinega programa. Naši kandidati pri občinskih volitvah so svobodno izbrani iz kmečko-delavskega ljudstva in organizacije so imele pri vsem tem popolnoma prosto roko.

Klerikalci vpijejo, da je vera v nevarnosti. To je zopet navadno slepilo klerikalcev, da zbegajo ljudi. Vera nima z občinskimi volitvami nobenega opravka in klerikalci, oziroma duhovščina bi k večjem lahko rekla, da je bira in farovška komanda nad ljudstvom v nevarnosti; to bi bilo že bolj prav!

Samostojneži pa agitirajo po deželi za sebe in svoje izvoznice, ne povedo pa, da to z občinsko politiko nima nobenega opravka. Oni agitirajo tudi s svojim ministrom Pucljem, kakor da bi to za občino imelo kak pomen. Liberalci, ki so voditelji samostojnežev, pa se itak ne morejo drugače pomagati, kakor da lovijo kmečko ljudstvo na lim potom samostojnežev, katerih stranko so oni nalašč zato ustanovili, da lovijo svoje glasove tudi po deželi.

Komunisti imajo pa tak politični program tudi za občino, da ga v sedanjih razmerah ne bi mogli izvesti sami, ne da bi se vezali s socialno demokracijo.

Somišljeniki! Ne dajte se torej begati od nikogar in volite edino kmečko-delavsko stranko na slovenskem, t. j. JSDS in KDZ!

Obenem priporočamo, da socialisti povsod, kjer je le mogoče, kadidirajo sami, ter s tem uveljavijo veličino in napredek naše stranke.

## Vlada in ustava.

Belgrajska vlada liberalcev, samostojnežev, srbskih radikalcev in Turkov ima spet velike skrbi, če bo res imela večino pri sklepanju o ustavi. Turki iz južne Srbije so namreč tudi zase zahtevali ogromne vsote kot odkup njihove zemlje, ki pride pod agrarno reformo in katero odkupnino bo zopet moralo ljudstvo plačevati. Tudi med liberalci samimi vlada nesoglasje zaradi agrarne reforme. Kljub temu pa lahko že naprej rečemo, do bodo tako liberalci kakor tudi samostojneži tudi drugič izdali agrarno reformo.

Ustavotvorni odbor je dne 5. aprila končal svoje delo in se je prva plenarna seja konstituantne vršila takoj drugi dan. Predno so zaključili delo ustavnega odbora, je bil še sprejet kancelarparagraf, pri čemer so padle tudi nekatere klobute. — Na drugi seji konstituantne je policajdemokratski minister zago-

varjal vladino odrebo zoper komuniste in zoper delavske organizacije. Odgovarjal mu je tudi naš poslanec sodrug Etbin Kristan in pobijal to protidelavsko vladno naredbo, tkzv. „Obznano“.

Ustava naše države bo, lahko rečemo, kupljena, ker so liberalci in radikalci naše samostojneže in Turke kupili za to, da bodo ti glasovali za njihovo reakcionarno ustavo. Po odškodninah za veleposestniško zemljo presojeno, nas bo ustava veljala kake 2 milijardi... Take so torej te „narodne in ljudske in kmečke stranke“!!

V kratkem bo belgrajska vlada izpopolnila in preuredila tudi vse deželne vlade, kakor pa so v ustavi določili, bodo deželne vlade pozneje sploh popolnoma odpravili.

Konstituenta sedaj zboruje in sklepa o ustavi, člen za členom.

## Za pravično agrarno reformo!

V ustavo, katero so obravnavali odposlanci posameznih poslanskih klubov v ustavotvornem odboru v Belgradu, naj bi bilo prišlo tudi jamstvo, da se bo agrarna reforma v Jugoslaviji v resnici izvršila tako, kakor to zahtevajo koristi kmečko-delavskega ljudstva. Toda, ker imajo kapitalistične protiljudske stranke večino, to jamstvo ni prišlo v ustavo in so gospodje stvar rešili tako, da se bo veleposestniška in rentirska gospoda tudi še naprej lahko igrala z agrarno reformo, kakor se sedaj.

Ko je bil tozadevni paragraf ustave dne 5. t. m. v razpravi, je v imenu naše stranke sodrug Etbin Kristan zahteval, da se paragraf ne sprejme tak, kakor ga predlagajo gospodje od kapitalističnih strank, ter da se kmečkemu proletarijatu mora zagotoviti pravično agrarno reformo. Toda kapitalistični zastopniki so odklonili to zahtevo, ker so bili v večini. Samostojneži in klerikalci so seveda tudi glasovali zoper zahtevo naše stranke.

Ob razpravi o dotičnem paragrafu je govoril sodrug Etbin Kristan tako-le:

„Gospodje, zdi se mi, da je zanimanje odbora za ta posel (za agrarno reformo) precej zamrlo. Menim pa, da bo treba o tem vprašanju nekoliko več govoriti v plenumu, kjer bo nemara kaj več razumevanja in zanimanja za te reči.“

Ko je pred par dnevi gospod Gjonović (srbski republikanec) predlagal, da naj se nam za reševanje agrarnih vprašanj predloži druga redakcija paragrafa, in ko je označil nekatera načela, ki bi morala priti v te odredbe, sem upal, da bomo res dobili stilizacijo, ki bi ustrezala tem zahtevam. Prevaril sem se tudi v tem, in ker nisem nikakršen optimist, računam s tem, da bodo gospodje sprejeli to, o čemer so se med sabo sporazumeli, in zato bom le na kratko povedal, kar se more danes tukaj reči, pa si pridržujem pravico, da izpregovorim v plenumu kaj več o tem.

## Zemlja naj bo last vsega naroda.

Strinjam se z gospodom Gjonovićem, da bi se moralo pred vsem določiti, da je zemlja last vsega naroda. (Dr. Šećerov: Tega noče kmet.) Kmet bo že hotel, če mu boste povedali, da ostane ta zemlja res v njegovi posesti, dokler jo bo obdeloval in da bo imel garancijo za to. Ali, gospodje, če obdeluje nekdo zemljo danes, čez deset let pa opusti to, pa gre v Pariz in se tam zabava, tukaj morajo pa drugi delati zanj, tedaj bi morala biti narodu vedno pridržana pravica, da more s svojo lastnino zopet disponirati tako, da bo ustrezalo potrebam. (Medklic.) Gospod je pravkar dejal nekaj, o čemer sem hotel govoriti. Vi hočete tukaj nekako regulirati agrarne odnose, pa mislite, da boste s tem naredili fikcijo, kakor da je v naši deželi res nastal raj. To se pa ni zgodilo. Jaz ne morem pod agrarno reformo razumeti le tega, da se odpravljajo fevdalni odnosi, ampak agrarna reforma bi bila le tedaj kompletna, če bi tisti, ki obdelujejo zemljo, res dobili toliko sveta, kolikor jim ga je potrebno za življenje. Pri nas imamo na primer kočarje, kajzarje, ljudi, ki obdelujejo zemljo, ki pa nikdar ne

morejo pridelati toliko, da bi preživeli sebe, kaj pa še družine. Po teh odredbah, ki nam jih predlagate, se pa nikakor ne more sklepati, da bodo kaj pomagale tem ljudem in da bo ljudstvo dobilo toliko zemlje, da more živeti. Vse te določbe so tako nejasne, da jih lahko razlagate, kakor jih hočete. Sploh ni tukaj nobenih velikih načel, ki bi morala biti izražena. Jaz na primer mislim, da ni zemlja le za to tukaj, da živi ta ali ona družina od nje, ampak da mora imeti ves narod čim večjo korist od nje. In zato mislim, da bi moral ta narod, organiziran v svoji državi, imeti nekakšno pravico glede na obdelovanje zemlje, ki jo daje ljudem v posest. Če obdelujejo zemljo nereacionalno, mora sam imeti pravico, da to preuredi. Če kdo polovico zemlje obdeluje, drugo polovico pa zanemarija, mora država imeti pravico, da korigira to. Če hoče kdo na zemlji saditi to ali ono le iz svojih osebnih ozirov, medtem ko potrebuje narod drugih pridelkov, ki tam lahko uspevajo, bi moral biti državi tudi v tem oziru omogočen vpliv. (Dr. Šećerov: Kaj bi vi hoteli tako birokracijo?) To ni nikakršna birokracija, ampak pametno pospeševanje poljedelstva. O birokraciji ni tu govora.

## Za organizacijo zadrugarstva.

Gospodje, v modernem gospodarskem življenju si utira pot neka ideja, na katero bi se morali tukaj ozirati in ki bi se morala aplicirati tudi na poljedelstvo; to je zadrugarstvo. Ni res, da se more z individualnim gospodarstvom v privatnem interesu ali v interesu celote bolje uspevati na zemlji, ampak tudi tukaj je organizirano skupno delo veliko bolj uspešno od povsem individualnega. (Medklic: Kmetje ne marajo tega.) Gospodje, kmetje ne bodo hoteli tega, dokler ne bodo praktično videli velikih koristi, ki bi jih v resnici lahko imeli od tega. In če jim od strani države pomagata v tem smislu, če dobe take zadruge strojev, če dobe semena, plemenske živine itd., bodo spoznali, koliko bolje je to zanje in za ves narod. Ampak v ustavi bi moralo to biti vsaj tako stilizirano; da bi zakonodajec spoznal, kam hočemo korakati.

Kar se nam tukaj predlaga (od vlade), je pa redakcija, ki bi na eni strani rada potolažila bege s tem, da dobe milijone, na drugi strani pa zadovoljila kmete z besedami, s praznimi, brezpomembnimi besedami. Ne na eno, ne na drugo stran nam to ne zadošča. Ker pa nimam nobenega upanja, da se bo še v tem odboru izdelala druga, boljša redakcija, izjavljam na kratko, da bom glasoval proti vsej tej stilizaciji (kakor jo je predložila liberalna-radikalna-turška-samostojneška vlada).“

## Izbiranje plemenskih krav.

Pri izbiranju govejih živali za plemenitev je treba upoštevati vse njih dobre in slabe lastnosti. Na plemenske krave moramo polagati veliko važnost, ker jih redimo zato, da nam dajejo mleko in teleta. Plemenska krava bodi zdravega rodu. Ozirati se je treba na to, kakšnih lastnosti so bili predniki tistih živali, katere imamo za plemo, glede molže; kajti vse lastnosti, ki jih imajo starši, se prenašajo na mladiče. Gledati moramo tudi na to, da ima žival primerno telesno obliko, da je normalno razvita ter da je močnih širokih prsi, ker le v širokih močnih prsih se nahajajo močna in dobro razvita pljuča, od katerih je odvisno zdravje in drugi telesni ustroj živali. Žival naj ne bo tudi preveč vampasta.

Paziti moramo tudi pri plemenski kravi na vime. Vime bodi veliko, s fino dlako pokrito in z zvitiimi žilicami prepreženo. Te žilice se na spodini vampa zberejo skupaj v žilo privodnico (Vene), ki vodi venezo k kri k srcu. Znak obilne mlečnosti je tudi jamica na prsih; čim večja je ta, tem večja je mlečnost živali.

Ako ima krava maternično vnetje (katero povzročajo bakterije), se je ne sme uporabljati za plemenitev, ker bi najbrže zvrгла; ako pa bi porodila, bi imel zarod vse ugodnosti

za razne bolezni, ali pa bil z raznimi boleznimi že okužen, — kar bi zelo slabo vplivalo na našo živinorejo. Mi moramo torej z vso silo delati, da take nedostatke na naši živinoreji odstranimo, in dolžnost vsakega živinorejca je, da pridno prebira knjige, da se trudi priti do višje stopnje kulture ter s tem povzdigniti produkte bodisi poljedelske kakor tudi živalske z umnim gospodarstvom.

Pri kateri starosti se sme porabiti kravo za plemo? Pogostoma se pojavijo telice že v starosti trideset let. To se mora zatirati. Ne sme se dopuščati, da pridejo mlade telice v dotiko s plemenjaki, pa tudi preveč tečne krme jim ne smemo pokladati, katera bi preveč dražilno vplivala na žival. Prezgódna pojatev slabo vpliva na ves nadaljnji razvoj telice. Ako pa bi spustili telico k plemenitvi, predno bi dopolnila poldrugo leto svoje starosti, bi s tem takorekoč uničili mlado žival, ker do takrat se žival še vedno razvija in raste, dočim mora, če se jo pusti k plemenitvi, vse tiste snovi, katere bi žival rabila zase, porabiti za zarod, žival sama pa ostane slabotna. Ravno tako je tudi zarod od take živali slaboten in na ta način (iz takih telet) ne smemo nikdar pričakovati, da bodo megle in močne živali vzgojili, ter ne bo mogoče na ta način doseči v naši živinoreji zaželjenega uspeha in jo povzdigniti na tisto stopnjo, kakor je v drugih bolj naprednih deželah.

Zato ne uporabljamo telice pred 1½ do 2 leti njihove starosti za plemenitev!

Kdaj naj se spuščajo kravo k plemenitvi? Pri spuščanju se je treba ozirati na gospodarske okoliščine, letne čase itd. Gledati je predvsem na to, da ni gospodar nikdar brez mleka; torej ako ima več krav, da ne spuščajo vse naenkrat k plemenitvi, ampak da si stvar tako uredi, da mu vedno molze ena krava.

Kar se tiče letnega časa, je pa najboljši, da spusti kravo k plemenitvi meseca maja do junija, ter mu potem porodi krava februarja do marca. Takrat je tudi najmanj dela ter ima gospodar najbolj čas ukvarjati se s teleti, po drugi strani pa pride kmalu zelena krma in žival takrat največ mleka proizvaja ter se na ta način najbolj poviša produkcija mleka po odstavitvi teleta.

Kaj se upošteva pri plemenitvi? Za spuščanje naj bodejo spuščalniki, v katere se priveže krave, da se ne more zgoditi nobene nesreče zlasti ako je bik bolj divji. Pojatev traja pri kravi 24—36, v izrednih slučajih 48 ur. Takoj v prvih urah, ko se začne krava pojati, je ne smemo pustiti k plemenitvi, ker ni še seme dozorelo, oziroma jajce se še ni izločilo iz maternice, se ne sprime z moškim semenom in krava ostane neoplenjena. Ravno tako je tudi, če se kravo spusti takrat, ko se pojatev bliža že svojemu koncu, seme nima tiste moči, da bi se sprejelo in žival ostane neoplenjena. Paziti se mora torej, da se zapazi takoj od začetka pojatev krave ter se jo torej lahko pripusti, ko doseže pojatev 14.—18. uro; kajti takrat ima najboljši učinek, ker je žival najbolj razdražena in se moško seme najrajši združi z jajcem, ki se je izločilo iz jajčnika in plava po maternici. Ko smo telico pripustili, je mirna in ako je oplemenjena, se pojatev ne ponovi. Ako ni oplemenjena se pojatev ponovi tekom 3—4 tednov in treba jo je zopet spustiti k plemenitvi.

Ko se dožene, da je krava breja, jo je treba skrbno hraniti. Krmiti jo moramo z zdravim, nepokvarjenim in tečno krmo, katera pa ne napenja, ker bi napenjanje lahko povzročilo, da krava zvrže. Krma mora vsebovati dosti beljakovin in fosfora. Krava se ne sme debeliti, ker bi to povzročilo težak porod.

Kako se dožene, če je krava breja? Ako je krava breja se začne vamp širiti. Mlečnost začne ponehavati. Žival sama postane bolj oprezna. Na paši ostaja bolj sama, se noče družiti z drugimi živalmi, ker se boji poškodb. V šestem mesecu se brejost lahko dožene s šlatanjem na sledeči način: Gre se na desno stran krave, levo roko se da na rebra, z desno se pa vamp pritisne in zopet spusti; ako je krava breja, se občuti pri tem, ko se spusti, udarec, katerega povzroči telček. Ali pa da se zjutraj pri molži glavo pritisne na vamp ter se istotako občuti udarec. Tudi

pri napajanju z mrzlo vodo se opazi neko gibanje in stresanje vampa, katerega povzroča zarod, ki se stresa vsled ohlajene telesne temperature, katero povzroča mrzla voda. Ako se pa na ta način ne da dognati, če je krava breja, se gre po previdno z roko (na kateri so obrezani nohti) v debelo črevo ter se s šlatanjem določi, če je krava breja ali ne. 6—8 tednov pred telitvijo se kravo pusti na suhem, da se je ne molze. Paziti moramo, da krave ne suje druga žival, ker bi to povzročilo zvrženje. H. T.

## Iz Kmetško delavske zveze.

**Podružnica KDZ v Libojah.** V svrhu rednega poslovanja ter točnega mesečnega obračuna s centralo pozivljamo tem potom vse tiste člane, ki so s članarino zaostali, da jo v najkrajšem času poravnajo, sicer se jim „Ljudski glas“ ustavi, ter se iz organizacije izključijo. To mora biti vsakemu organiziranemu članu jasno in če poleg tega dobiva še časopis, da mora svoje dolžnosti izpolnjevati, točno svoje prispevke plačevati in delati v prid organizacije. Vzor vsake organizacije je — red in disciplina.

**Vsem delavskim organizacijam radi kolekovanja uradnih vlog!** Delegacija financ za Slovenijo in Istrijo je v smislu zakonov o taksah kraljevine Srbije z dne 30. marca 1921 v zvezi z naredbama osrednje vlade št. 383 20 ur. l. in 170 20 določila glede kolekovanja uradnih vlog v delavskih zadevah naslednje: 1.) Delavske zadeve, mezdna gibanja, resolucije in vloge organizacij in podjetij: resolucija kolka proste, vloge po tar. post. 43 a 2 prist. zak. 8 K. — 2.) Vloge za posredovanje delavskih služb: po tar. post. 43 a 2 prist. zak. 8 K. — 3.) Brezposelne podpore, za nakazilo in prizivi: prošnje zanje po tar. post. 43 a 2 prist. zak. 8 K, prizivi po tar. post. 43 h prist. zak. 12 K. — 4.) Enkratne podpore, bolnim brezposelnim, potujočim in onemoglim delavcem: prošnje zanje po tar. post. 43 a 2 prist. zak. 8 K. — 5.) Vloge in prizivi radi prestopka podjetij in mojstrov o 8 urnem delu: vloge in prizivi kolka prosti. — 6.) Prizivi radi bolniških stroškov nekvalificiranih delavcev, ki niso podvrženi zavarovanju, vloženi od delodajalcev ali delojemalcev: po tar. post. 43 h prist. zak. 12 K.

Opozorjamo organizacije, da se točno ravna po teh predpisih in da kolekujejo vse vloge v smislu citirane odločbe, da se rešitev vlog z iztirjevanjem kolekov ne zavlačuje.

**Organizacijam in sodrugom!** Dne 24. aprila bo obletnica žrtv na Zaloški cesti v Ljubljani. V soboto dne 23. t. m. izide povod od te obletnice „Naprej“ v posebni izdaji, ki se bo prodajala po 2 K, ter bo del čistega dobička pripadel za svojce žrtv in za nagrobni spomenik. Te posebne številke naj organizacije takoj naroče pri upravi „Napreja“ v Ljubljani.

**Spominske liste žrtvam proletarske solidarnosti** je založila ljubljanska krajevna organizacija JSDS po naročilu načelstva stranke, da počasti spomin leto osorej na Zaloški cesti v Ljubljani padlih žrtv. List, ki je prav tično izdelan, stane dve kroni. Naroča se pri: Rado Čelešnik, Ljubljana, Turjaški trg št. 4/I, kamor je pošiljati tudi denar. Polovica izkupička se bo porabila za podporo avtorjem po padlih žrtv, ostanek pa za postavitev spomenika na ljubljanskem pokopališču. Sodrugi in organizacije, politične in strokovne, naročite takoj spominske liste!

## Dopisi.

**Vrhnika.** V nedeljo dne 10. t. m. je imel tukajšnji krajevni agrarni odbor sejo v občinski pisarni, na kateri je razpravljalo o delitvi po vladni naredbi odkazanega mu zemljišča, veleposestnika na Verdu gosp. Lenarčiča. Med sejo pa udari v občinsko pisarno nekaj napačno informiranih in nahujskanih Lenarčičevih delavcev in delavk. Njim na čelu sta bila zvesta Lenarčičeva priganjača, oskrbnik Gril in Johann Rosenwirth, delovodja v opekarni. Kričala sta tako, da se je seja morala prekiniti!!! — Obče spoštovani in požrtvovalni agrarni odbor sta na najgrše načine zmerjala in psovala, prav tako, kakor imata navado kričati nad svojimi delavci. Prepričana sta bila, da sta svojega

gospodarja rešila toliko mu neljube agrarne reforme. Ali vse to jima ne bo nič pomagalo! Oblasti pa naj oba dva nepoklicana suroveža primerno pouče, da se naj z naredbi o agrarni reformi nihče ne igra! Gospod Lenarčič se ima zahvaliti svojemu delovodji, da njegova opekarna niti polovico tega ne izdela, kakor opekarna g. Jelovška, ki z delavci lepo ravna, in so delavci kakor tudi gospodar zadovoljni. Pri Johannu pa noben odraščeni delavec ne more ostati in prenašati njegovega kričanja. On misli, da s svojo surovostjo, katero uganja nad delavci, koristi svojemu gospodarju! V resnici je pa ravno nasprotno!

**Sv. Florijan pri Rogatcu.** (V upoštevanje okrožnemu agrarnemu uradu v Mariboru.) Prejeli smo: „V občini Sv. Florijan v Rogatcu se godijo v vprašanju agrarne reforme malim kmetom, kajzarjem in bajtarjem mnoge krivice. Predvsem je v občini mnogo revnih malih posestnikov, ki imajo po eno ali dve kravici, pa ne dobijo od grajščine, ki stoji pod upraviteljstvom g. Kolmana, travnikov, da bi si prerezali kravico. Med tem pa ima veleposestnik Martin Kitak, ki ima v občini itak 50 hektarjev svojega posestva, veliko grajščinskih travnikov po smešno nizki ceni v najemu. Tudi veleposestnik Janez Stojnšek ima dve posestvi, najemnike v svojih hišah, ter daje v najem sloge od njiv revnim slojem po zelo visoki ceni, slog po 150 do 200 K, katere mu morajo kot dninarji odslužiti. Iz svojega posestva prodaja ta gospod zeleno krmo bližnjim malim posestnikom po zelo visokih cenah, sam pa ima na grajščinski zemlji več hektarov travnikov po smešnih cenah. Te razmere čutijo vsi mali posestniki kot veliko krivico. Omenjena dva veleposestnika imata itak svoje zemlje že toliko, da jo ne moreta obdelovati, dajeta od svoje zemlje parcele po visokih cenah v najem, na drugi strani pa vsled prednosti dobivata od grajščine zemljo po smešno nizkih cenah v najem. Tudi ima neki gospod celo iz Hrvaškega cele lepe ribniške travnike v omenjeni občini (približno 40 ha) v najem in se torej krma iz naše občine izvaža na Hrvaško, domači siromašni posestniki, bajtarji in kajzarji pa ne dobijo ničesar, da bi si redili svojo kravico. Kakor čujemo, se sklepajo za te travnike zopet nove večletne pogodbe. Potemtakem torej ne pridemo s svojo agrarno reformo nikdar do pravic?! Agrarni odborniki tukajšnje občine so na stvari zelo malo zainteresirani, ker sami ne potrebujejo travnikov v najem, za siromašne male kmetiče in bajtarje se pa ne brigajo. Vsa zadeva nujno zahteva rešitve v prid siromašnim posestnikom, kajti približuje se čas, da si bodo revni sloji morali iskati košnje, da jim goveja živina od gladi ne pogine. — Takih slučajev, kakor smo dva, tri, tukaj opisali, je še več. Torej pozivamo zainteresirani okrožni agrarni urad v Mariboru, da se nemudoma pouči o stvari popolnoma nepristransko ter da se za pravično rešitev pobriga. V naši občini se delajo v vprašanju agrarne reforme velike napake, katerih izvršitev je treba pravočasno preprečiti! Grajščinski oskrbniki in veleposestniki ne smejo delati, kakor se njim zljubi! Revni sloji ne dobijo od grajščine ne krme, ne drv, ne paš. Siromaku je seve težko, gospoda in veleposestniki držijo skupaj! Po gozdovih grajščinskih n. pr. je silno lepa paša, ki ne daje prav nobenega dobička, mali posestnik in bajtar pa bi jo rada tudi kupila, pa jo ne dobita! — Ako ne bi okrožni agrarni urad tega našega poziva upošteval, bomo storili še nadaljnje svoje korake pri višjih agrarnih inštancah.

**Zreče.** V naši občini imamo več takih mogotcev, ki so bili svejčas reveži, sedaj so pa bogataši. Kako so mogli postati to, vedo ljudje sami. Eden izmed takih je tudi gosp. Kračun, nekdanj ubog čevljar, sedaj bogataš, seveda pri ljudstvu zelo nepriljubljen. Mi občani se le veselimo občinskih volitev, da enkrat za vselej pometemo iz občin vse ljudske krvose, ki ugonablajo male kmete, bajtarje in delavce. Čas obračuna je torej tu. Občani, ne zamudite tega važnega trenutka!

**Sv. Florijan pri Rogatcu.** Naš župnik je silno agilen pri agitaciji za občinske volitve. Veliko mu je na tem, da spravi kakega svojega klerikalnega kimovca na županski stolček, da bi menda potem lažje postavil nove svinjske hleve na občinske stroške. Seveda ga to silno jezi, da so v občini tudi rdečkarji. V cerkvi pa seveda večkrat namesto pridigi o Kristusovih

naukih prisostvujemo klerikalnemu političnemu shodu. Žalostno, pa resnično. Drugič poročamo iz naše občine še več zanimivih stvari.

**Griže.** Čim bližje so občinske volitve, tem ostrejši je boj med strankami. Vidi se prav dobro, da je JSDS in KDZ najmočnejša. Klerikalci so pri nas čisto poraženi, samostojneži pa sploh ne bodo kandidirali pod starim imenom. Grozno so oslabili, odkar so se njih poslanci polakomnili ministrskega stolčka. Kmetje se pri nas dobro zavedajo, da nam bo ta korak samostojnežev že itak ogromne davke silno zvišal, kajti eno milijardo dinarjev, katero bo policajdemokratska in turško-samostojnska vlada izplačala turškim veleposestnikom, bomo morali največ mali kmetje in delavci plačati, ker naš staroverski davčni sistem je pač tak, da prime veleposestnike samo za lase, malega kmeta in delavca pa za uste in za vrat! Govornikom zapeljivcev od SKS svetujemo, naj si dobro premislijo, predno pridejo slepit nas kmete v Griško občino. — Še slabše se godi pa nekdanjim komunistom. Ti nimajo niti toliko pristašev, da bi sestavili kandidatno listo. Zadnji čas se jim je sicer posrečilo, da so si pridobili nekega Marko N. N., katerega so baje postavili na čelo svoje kandidatne liste. No, ta pač dobro ve, kaj je v prid kmetu in delavcu!! Nabiral je ta možakar baje že za nove zvonove! In vrhu tega pa imajo komunisti med seboj take, ki nastopijo z jokanjem, če je treba!... Od vse komunistične revolucije, ki sta jo v Grižah označevala Hlebec in Bartulovič, imamo danes samo še par komunističnih solz!

## Politične beležke.

+ **Samostojnež poslanec Ivan Urek** je postal podpredsednik konstituyente.

+ **Dr. Ivan Tavčar**, sedanjí ljubljanski župan, ne kandidira več pri volitvah.

+ **V celjskem političnem okraju** se vrše občinske volitve: v sodnem okraju Gornji-grad 4. maja, Šmarje 7. maja, Celje 10. maja, Laško 12. maja.

+ **K občinskim volitvam.** Naša stranka je že vložila kandidatne liste za Ljubljano, Celje in Maribor. V Ljubljani je nosilec liste sodrug Kečmur, v Celju sodrug Fr. Koren in v Mariboru sodrug Grčar. — V Ljubljani se udeležijo volitev 6, v Celju 4, v Mariboru pa 5 strank.

+ **Liberalci (JDS)** bi najraje videli, da bi kratkomalo vlada imenovala in postavljala župane in občinske tajnike. Volitve tem „demokratom“ zelo smrdijo.

+ **Hinavščina samostojnežev.** Kakor že znano, so poslanci KSK izstopili iz kluba zemljoradnikov le na ljubo g. Puelja, da postane minister, g. Vošnjaka, da postane kr. poslanik, ter zaradi profitarstva. Znano je tudi, da so samostojneži v svojem listu opravičevali razkol s kmeti iz ostale dežele s tem, češ da imajo ti preveč „komunistični“, oziroma „socialistični“ program. To so pisali enkrat! Sedaj pa zopet pišejo, češ da imajo z zemljoradniki popolnoma isti program, ter da se razlikujejo le vsled načina, kako izvesti ta skupni program. Ali ni navadno hinavsko slepomišljenje, gospodje samostojneži! H koncu pa še pravijo: Mislimo pa, da ni več daleč čas, ko se zopet združimo s svojimi tovariši. — No, takih izdajalcev kmečkega ljudstva in agrarne reforme se bodo kmetje iz Bosne in ostalih delov države drugič že vedeli varovati. Danes je vendar že vrbecem na strehi jasno, da so liberalci in srbski radikalci kupili samostojneže in Turke, da bodo le-ti glasovali za nazadnjaško vladino ustavo. Tako je, in nič drugače! Turki sami bodo dobili 1200 milijonov, katere bo tudi naš kmet moral v zvišanih davkih plačati. Tudi samostojneži so bili precej dragi. O tem še drugič kaj več.

+ **Liberalci in samostojneži** kandidirajo ponekod v občinah pod imenom „Gospodarska stranka“. Našim somišljenikom svetujemo, da so oprezní, ter da kandidirajo povsod popolnoma samostojno in se ne vežejo z našimi nasprotniki pri volitvah.

+ **Zemljoradniki o naših samostojnežih.** Predsednik zemljoradniškega kluba, poslanec Avramovič, je izjavil o naših samostojnežih naslednje: „Dokler so bili samostojneži skupaj z nami v enem klubu, niso napravili ničesar drugega, kakor da so se obogatili trgujoč z izvoznici, ki so jih dobivali brez naše vednosti na naš račun, kor se se vedno sklice-

vali na številčno moč našega kluba. Sedaj pa vodijo samostojneži drugačno trgovino, trgovino z mastnimi stolčki, konzulati in poslanstvi.“ — Ali je potem še kdo, ki bi verjel, da samostojneži niso nič drugega, kakor navadno liberalno-kapitalistični profitarji, ki za kmeta ne bodo nikoli ničesar naredili!! In ali naše samostojneže ni nič sram, da slišijo tako uničujočo sodbo od zemljoradnikov iz Bosne, Dalmacije, Srbije in iz ostalih delov naše države?

+ **Občinske volitve na Koroškem.** V občinah koroškega plebiscitnega ozemlja se vršijo 24. t. m. občinske volitve. Teh volitev se bodo udeležili tudi Slovenci, ki so nedavno začeli na Dunaju izdajati svoj list „Koroški Slovenec“.

+ **Skupni nastop** demokratov in samostojnežev pri občinskih volitvah. Kakor poroča demokratsko časopisje, bodo demokratje po vaških občinah, kjer imajo manjše število pristašev, pri občinskih volitvah s samostojneži skupno nastopili. — Na tem primeru se zopet jasno kaže, da samostojneži niso nič drugega kakor navaden privesek demokratov, ki le-tem omogoča, da kljub svoji veliki manjšini uveljavijo svoj vpliv tudi v podeželskih občinah.

+ **Samostojneži** kandidirajo kot kmečka stranka tudi v Ljubljani. — Kmečko ljudstvo je pač spoznalo, da so samostojneži kmečka stranka le, kadar so med kmeti na shodih ali pa kadar nalagajo skupno z liberalci in Turki nove davke našim kmetom in delavcem. Samostojneži se torej že umikajo kmetov.

## Domače vesti.

Dva nova lista „Avtonomist“ in „Ponedeljek“ sta začela izhajati v Ljubljani. Prvega izdaja sodrug Albin Prepeluh, ki zastopa avtonomijo za pokrajine naše države, drugega pa izdajajo liberalci po kopitu proslule „Krpanove kobile“.

**Veliko pomanjkanje mesa v Ljubljani,** ker prekupevalci živine izvažajo ogromne množine mesa v tujezemstvo, vsled česar mora domače ljudstvo drago plačevati in trpeti pomanjkanje.

**Državna posredovalnica za delo.** Pri vseh podružnicah „Drž. posredovalnice za delo“ v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti se v delo sprejmejo: opekarji, hlapci, polj. delavci, dekle, viničarji, usnarji, čevljarji, mizarji, kovači, starejša hotelska sobarica, šivilje, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

**Velikanski požar** je bil prejšnji teden na Gorenjskem v Soteski v Bohinju. Zgorela je tam velika žaga in vneli so se tudi gozdovi. Škoda znaša mnogo milijonov.

**Prebivalstvo Prekmurja.** Po zadnjem ljudskem štetju je v okr. glavarstvu Murska Soba 54.011 ljudi; v okrajnem glavarstvu Dolnja Lendava pa 38.405 ljudi; skupno 92.416 prebivalcev. Po narodnosti je 74.447 Jugoslovancev, po veri 56.414 katolikov, 24.745 protestantov.

**Okrajno glavarstvo Logatec.** Deželna vlada je opustila dosežanje politično ekspozituro v Cerknici in upostavila okrajno glavarstvo Logatec s krajevnim območjem za ono ozemlje nekdanjega okrajnega glavarstva logaškega, ki pripada Jugoslaviji in za ozemlje bivše ekspoziture v Cerknici. — Za okrajnega glavarja v Logatecu je postavljen Vinko Borštner iz Kočevja.

## Gospodarstvo.

— **Vozni red**, ki stopi s 1. majem v veljavo, izkazuje velike izpremembe. Uvedenih bo veliko novih vlakov in bodo pomnožene sedanje vezi.

— **Promet naših bankovcev** je znašal dne 8. marca 3.451.421.150 dinarjev, od dne 1. do dne 8. marca t. l. se je povečal zopet za 46.477.460 dinarjev. V zadnjih dveh tednih torej za več kot sto milijonov dinarjev.

— **Ureditev ribolova.** Komisija za izdelanje naredb o ribarstvu je dokončala svoj elaborat poljedelskemu ministrstvu. Po tej uredbi se odpravijo vse fevdalne pravice do ribarstva, izrabljanje preide v državno posest. Manjša jezera izročajo se občinam v izkoriščanje. Male reke in poteki, ki tečejo po privatni lastnini, se prepuščajo dotičnim posestnikom zemljišč. Občine ob morju dobijo pravico ribolova do ene angleške milje od obali, na širokem morju, ki pripada Jugoslaviji, pa ima pravico ribarenja država.

— **Papirnatega denarja** je v Jugoslaviji za 3.344.127.710 dinarjev v prometu. Poleg tega tiskajo še pravkar denarja za 200 milijon. dinarjev. Kupi papirja! Bogata je torej Jugoslavija tudi na papirju.

— **Trgovsko pogodbo z Italijo** sklepajo pravkar v Belgradu. Seveda tisti gospodi, ki so Lahom že itak prepustili pol Slovencev! Lepa pogodba bo torej to!

## Razne vesti.

**Marksizem** se uveljavlja tudi na vseučiliščih. Na dunajski pravni fakulteti je bil sodr. dr. Maks Adler imenovan za izrednega profesorja marksistične sociologije. — Pa pri nas?! Tu se pa socialiste še preganja!! Lep zgled, kako smo v Jugoslaviji še zaostali!

**Molji** ne morejo čuti tiskarskega črnila. Za to je dobro, ako zavijemo stvari, ki jih hočemo zavarovati pred molji, v sveže natiskane časopise in ovitek mesečno menjamo.

**Indijanci v Združenih državah.** Ameriški komisar za indijanske zadeve je poročal, da se danes nahaja v Združenih državah 336.337 Indijancev; pred desetimi leti jih je bilo le 304.950. Tuberkuloza je še vedno najhujša bolezen med Indijanci.

## Listnica uredništva.

Dopisniku iz Zreč. Vašega dopisa v tej obliki nismo mogli priobčiti, ker bi si navešili tožbo. Če to hočete, moramo pa imeti Vaše ime na razpolago za sodnijsko postopanje in priči. Pozdrav!

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“.

Oblastem je odgovoren Ign. Mihevc.

Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

SODRUGI! Naročajte se na

## družinski list „KRES“

ki bo prinašal tudi lepe slike! Uprava „Kres“, Ljubljana, Breg štev. 12/II.

## Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

**4%**

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadržnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomtujejo po bančni obrestni meri.

**Edini, res delavski denarni zavod.**

## Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljate moja najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12—, za podgane in miši K 12—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 12—; mazilo za uši pri živini K 5— in 12—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Posilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

**COSULICH-LINE**  
= TRST—AMERIKA =  
New-York—Buenos-Aires—  
Rio di Janeiro—Santos  
Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

**SIMON KMETEC**, Ljubljana  
Kolodvorska ulica 26.